

Радован МИЛОВИЋ

ВРЕДАН ДОПРИНОС МАКЕДОНИСТИЦИ

*/Радомир Ивановић: ПОЕТИКА СЛАВКА ЈАНЕВСКОГ, I-II,
Слово, Краљево, 1989/*

Пред нама је *Поетика Славка Јаневског*, обимна књига у два тома др Радомира Ивановића, редовног професора Филозофског факултета у Новом Саду (Институт за југословенске књижевности и светску књижевност). Професор Ивановић је наш познати југослависта и македониста. До данас је објавио више десетина књига и потврдио се као један од најпознатијих југословенских научника у области науке о књижевности. За ту тврдњу најбољи су доказ његове бројне књиге из југословенске компаративистике објављене на српскохрватском, словеначком и македонском језику, као и бројне књиге из македонистике.

У новој књизи Р. Ивановић помно проучава књижевни опус Славка Јаневског и систематично и прецизно излаже судове о њему у облику изведене научне анализе. Ивановић се годинама бави проучавањем македонске књижевности о чему сведоче бројне објављене монографије о најзначајнијим македонским књижевним ствараоцима XX века. Илустрације ради, поменимо монографије које чине део значајног и јединственог истраживачког пројекта у нас: *Поетика Косте Рацина* (Нови Сад, 1979), *Поетика Блажа Конеског* (Београд — Љубљана, 1982), *Поетика Аце Шопова* (Београд, 1986), *Поезија Блажа Конеског* (Никшић, 1988), а саставни део пројекта чини и новонаписана монографија *Поетика Славка Јаневског* у два тома у издању ГИТП «Слово» из Краљева. Њоме је, према ауторовом тврђењу, у поговору *Другој књизи*, завршен овај замашни пројекат на коме је аутор радио готово две деценије.

Упоредо са објављивањем специјалистичких монографија о најзначајнијим ствараоцима у македонској књижевности у нашем веку, професор Ивановић објављује и запажене књиге студија и огледа које посвећује македонској књижевности XIX и XX века. Такве су: *Портрети македонских писаца* (Цетиње, 1975), *Македонски писци и дела* (Београд, 1979), *Огледи о македонској књижевности* (Цетиње, 1980), *Књижевне паралеле* (Пула, 1985), *Говор дела* (Београд, 1986) и *Поетика и критика* (Кикинда, 1988), док се у штампи далази његова најновија књига студија и огледа *Савременици и следбеници*, која ће наредне године једновремено бити објављена на македонском и српскохрватском језику. У њима су афирмисане истакнуте вредности македонске књижевности у оквирима југословенске, балканске и европске књижевности.

Књига *Поетика Славка Јаневског* (I—II) до сада је најобимније дело Р. Ивановића. Први том састављен је из два дела. У првом делу — «Теорија поезије» (стр. 7—153) аутор се помно бави естетичким и поетолошким опредељењима, као и стваралачким поступцима С. Јаневског. У шест обимних поглавља он анализира исходште песничке инспирације, језичке евокације, стремљења ка модернизацији поетског говора, однос, логографије и пиктографије, а посебну пажњу на крају посвећује митопеизму и ониризму у поезији овог песника.

У другом делу првог тома — «Теорија новеле», (стр. 155—233) аутор по први пут теоријски сасвим прецизно и илустративно дефинише поједине прозне жанрове Јаневског: *кратку причу, новелу, приповетку и повест*, а уз то разматра и однос прозе и путописа, уводећи категорију путописна проза, и то са становишта модерне наратологије. Први том још садржи обимне «Белешке», у којима се наводи коришћена литература и «Регистар имена».

Други том монографије о Јаневском састављен је такође из два дела. У првом делу — «Теорија романа» (стр. 11—150) аутор се са развијеним укусом и литерарном културом бави верзијама романа, ауторском поетиком, међутекстовним релацијама, модернистичким концептом романа, композиционим оквирима, а посебан допринос остварио је у прецизно изведеној анализи пенталогije романа Јаневског коју је маштовито назвао *Јеванђељија грозоморе* (њу чине романи — *Тврдоглава трилогија* (*Миракули грозоморе* — *Девет Керубинових векова*). Др Ивановић је приступио анализи романа Јаневског примењујући модерна, знатно усавршена естетичка мерила. Као добар познавалац теорије и типологије романа, аутор указује на сродност ових дела, чак и тамо где је она мање видна (у стилу, слици и речи). У другом делу другог тома (стр. 161—245) — «Прилози» дата је исцрпна пишчева биографија, библиографија, белешка о аутору књиге и регистар имена, чиме је књига у потпуности заокружена.

Будући да је др Ивановић добар део свога досадашњег живота и рада посветио студиозном проучавању књижевности југословенских народа и да је са пасијом доживљавао многа књижевна дела, инвентивно је оживео књижевно дело С. Јаневског, смештајући га у широки контекст југословенских збивања. Веома успешно мисли његову мисао и исповеда његово дело. Монографија *Поетика Славка Јаневског* (I—II) као да је поникла из ауторовог дневника. У њој није дата само душа писца — ствараоца него и душа књижевног аналитичара који је, поред свега, објективни судија. Књига о којој је реч показује изузетно аналитичарево интересовање за веома широк круг питања, и на теоријском и на примењеном нивоу, те је јасно што садржи доста нових продора и открића.

Са методолошког становишта посматрано, професор Ивановић систематично излаже своје опсервације, судове и оцене, односно, он успева да веома успешно приближи књижевно дело читалачкој публици. То значи да је успео да дубоко продре у саму суштину дела. Књига, са свом отвореношћу проблема које је покренула, представља још један вредан допринос македонистици у нас.